

Ioan Slavici
BASME

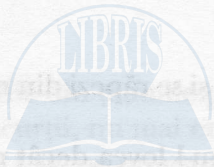

IOAN SLAVICI

ZANA ZORILOR

Basme

Editura
TANA

CUPRINS

Zâna Zorilor	5
Florița din codru	45
Ileana cea șireată	66
Petrea prostul	77
Limir-împărat	104
Doi feți cu stea în frunte	127
Spaima zmeilor	138
Ioanea mamei	147
Păcală în satul lui	158
Băiet Sărac	174

ZÂNA ZORILOR

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar po-
vesti. A fost odată un împărat, – un împărat
mare și puternic; împărăția lui era atât de mare,
încât nici nu se știa unde se începe și unde se sfârșește.

Unii ziceau că ar fi fără de margini, iar alții spuneau că
țin minte de a fi auzit din bătrâni că s-ar fi bătut odinioară
împăratul cu vecinii săi, din care unii erau și mai mari, și
mai puternici, iară alții mai mici și mai slabi decât dânsul.

Despre împăratul acesta a fost mers vorba cât e lumea și
țara, cum că cu ochiul cel de-a dreapta tot râde, iară cu cel de-a
stânga tot lăcrămează neîncetat. În zadar se întreba țara, că
oare ce lucru să fie acela, că ochii împăratului nu se pot îm-
păca unul cu altul. Dacă mergeau voinicii la împăratul, ca
să-l întrebe, el zâmbea a râde și nu le zicea nimic. Așa răma-
se vrajba dintre ochii împăratului o taină mare, despre care
nu știa nimeni nimic, afară de împăratul.

Crescură feciorii împăratului. Ce feciori! Ce feciori! Trei
feciori în țară, ca trei luceferi pe cer!

Florea, cel mai bătrân, era de un stângen de înalt, cu niște
umeri, încât nu l-ai putea măsura cu patru pâlmi cruciș.

Cu totul alta era Costan: mic la statură, îndesat la făptură,
cu brațul de bărbat, cu pumnul îndesat.

Al treilea și cel mai tânăr fecior al împăratului e Petru:
înalt, dar subțire, mai mult față decât fecior. Petru nu face

multă vorbă: el râde și cântă, cântă și râde, de dimineată până în seară.

Numai câte odată-l vede omul mai întunecat, dă cu mâna pletele în dreapta și în stânga de pe frunte, și atunci ți se pare că vezi pe un bătrân din sfatul împăratului.

– Măi Floreo, tu ești acum mare; du-te și întrebă pe taica, pentru ce-i plânge lui un ochi, iar altul râde pururea.

Așa zise Petru către frate-său Florea într-o bună dimineată. Dar Florea nu s-a dus: el știa încă de mic că împăratul se supăra, dacă-l întreba cineva de astă treabă.

Tot așa o păți Petru și cu frate-său Costan.

– Nu cutează nici unul; lasă c-oi cuteza eu, zise la urmă Petru. Vorba fu zisă; lucrul fu gata. Petru merse ca să întrebe. Oarbă-ți fie mumă-ta! ce treabă ai tu de aceea?! îi zise împăratul mânios, și-i dete o palmă pe de-a dreapta și alta pe de-a stânga.

Petru se duse supărat și spuse fraților săi cum a pățit-o cu tatăl său.

De când a întrebat Petru de treaba ochilor, se părea cum că ochiul cel din stânga plânge mai puțin, iară cel de-a dreapata râde mai mult.

Petru își întări inima și mai merse o dată la împăratul. O palmă e o palmă, și două-s două!

Gândi și făcu.

O păți din nou, cum a mai pățit-o.

Ochiul cel din stânga lăcrăma acuma numai din când în când, iară cel din dreapta se părea a fi înjunțit cu zece ani.

– Dacă e treaba așa, gândi acum Petru, apoi știu eu ce-oi face. Atâta mă duc, atâta întreb, atâta rabd la pălmi, până ce nu vor râde amândoi ochii.

A zis-o, a și făcut-o! Petru nu zicea nimic de două ori.

– Fătul meu, Pêtre! zise împăratul, acuma mai blând și râzând cu amândoi ochii. Eu văd că ție nu-ți iese grija din cap; ți-o spune dar treaba cu ochii mei. Vezi, ochiul acesta râde de bucurie, când văd că am așa trei feciori ca voi; iar celălalt

plânge, pentru că mă tem că voi nu veți fi în stare să împărățiți în pace și să apărați țara de vecinii cei vicleni. Dacă-mi veți aduce însă apă de la fântâna Zânei Zorilor, ca să mă spăl cu ea pe ochi, îmi vor râde amândoi ochii, căci voi ști că am feciori voinici, pe care mă pot răzema.

Așa zise împăratul. Petru-și luă pălăria de pe prispă și se duse să spună fraților săi ce-a auzit.

Feciorii împăratului se puseră la sfat și gătiră lucrul pe scurt, cum se cade între frații cei buni.

Florea, ca cel mai bătrân dintre cei trei, se duse în grajd, alese calul cel mai bun și mai frumos, puse șaua pe el și apoi luă ziua-bună de la casă și masă. „Mă duc, zise către frații săi, și dacă nu voi veni într-un an, o lună, o săptămână și o zi cu apă de la fântâna Zânei Zorilor, să vii tu Costane după mine“. Se duse.

Trei zile și trei nopți Florea nu mai stătu; calul zbură ca năluca peste munți și peste văi până ce n-ajunse la marginile împărăției.

Jur împrejur pe lângă împărăție era o prăpastie adâncă și peste această prăpastie o singură punte. La puntea asta mai stătu Florea o dată: să privească înapoi, apoi să iee „ziua-bună“ de la țară.

Ferească Dumnezeu și pe sufletul păgân de aceea ce văzu Florea acum, când era să plece mai departe. Un balaur! dar balaur cu trei capete, cu niște fețe grozave, cu o falcă-n cer, cu una în pământ.

Florea nici nu mai așteptă, ca balaurul să-l scalde în văpaie, ci dete pinteni la cal și se duse ca și când nici n-ar fi fost aici.

Balaurul suspină o dată și pieri fără de urmă.

Trecu o săptămână! Florea nu mai veni; trecură două; de Florea nu se mai auzea nimic. Trecu o lună; Costan începu a alege între cai. Când crăpară zorile de un an, o lună, o săptămână și o zi, Costan se sui pe cal, își luă ziua-bună de

la frate-său mai mic. „Să vii și tu, dacă voi pieri și eu“, zise și se duse cum s-a fost dus frate-său.

Balaurul de la punte era acum mai înfricoșat, capetele lui erau mai îngrozitoare și fuga voinicului mai repede.

Nu se mai auzi de amândoi frații; Petru rămase singur.

– Mă duc și eu în urma fraților mei, zise el într-o zi către tatăl său.

– Apoi mergi cu Dumnezeu, îi zise împăratul, doară vei avea mai mult noroc decât frații tăi.

Și cel mai tânăr fecior al împăratului luă dară „ziua-bună“ și porni către marginea împărăției.

Pe puntea cea mare stătea acum un balaur și mai mare, și mai grozav, cu fălcile și mai înfricoșate și mai deschise. Balaurul avea acum nu trei, ci șapte capete.

Petru stătu în loc când văzu dihania asta înfricoșată. „Feri din cale!“ strigă apoi. Balaurul nu feri, Petru mai strigă o dată și încă de a treia oară; după aceea se repezi la el cu sabia scoasă.

Îndată i se întunecă cerul de nu văzu alta decât foc! Foc în dreapta, foc în stânga, foc pe dinainte, foc pe dinapoi. Balaurul arunca la foc din toate șapte capetele.

Calul începu a horcăni și a se arunca în două picioare, încât voinicul nu putea să lupte cu sabia. „Stăi! c-așa nu-i bine!“ zise el, și se coborî de pe cal. În mâna stângă calul, în mâna dreaptă sabia.

Nici așa nu merse: Făt-Frumos nu vedea alta decât foc și văpaie.

– Acasă după alt cal mai bun! Petru zise, încălecă și se duse, ca iarăși să vină.

Când sosi acasă, îl aștepta lăptătoarea sa, baba Birșa, în poarta curții.

– Hei, fătul meu Petre! am știut cum că iară ai să vii, fiindcă n-ai plecat bine.

– Cum să fi plecat dară? întrebă Petru pe jumătate supărat, pe jumătate trist.

– Vezi, dragul meu Petre, începu a-l învăța acum a baba, tu nu vei putea merge la fântâna Zânei Zorilor decât dacă vei călări pe calul pe care a călărit tată-tău, împăratul, în tinerețea sa; mergi, întreabă unde și care e calul acela, după aceea încalecă și te du.

Petru mulțumi de învățătură și apoi se duse, ca să întrebe de treaba calului.

– Neagră-ți fie lumina! se răsti acum împăratul. Cine te-a învățat ca să mă întreb tu pe mine așa? Cu de-a bună samă vrăjitoarea cea de Birșa. Ai tu minte? Au trecut cincizeci de ani de când am fost eu june: cine știe pe unde au putrezeit oasele murgului meu de atuncea?! În podul grajdului îmi pare, cum că mai e o curea din frâu. Atâta am și mai mult nimic din cal.

Petru ieși supărat și spuse babei, „cum și ce“.

– Așteaptă numai – striga baba râzând de bucurie. Dacă stă lucrul așa, apoi stă bine. Du-te și adă bucata din frâu. Doară voi și tu eu face un lucru cu cale din ea.

Podul era plin de frâne, de șele și de curele. Petru alege cele mai roașe, mai ruginite și mai neîngrijite și le duse babei, ca să facă precum a fost zis. Baba luă frânele, le afumă cu fum de tămâie, zise peste ele o zicală din cuvinte măruntele și grăi după aceea către Petru:

– Ia frânele și dă cu ele de poarta casei.

Petru făcu precum i se zise ca să facă.

Vraja babei a fost bună. Abia dete Petru cu frânele de poartă, se și întâmplă... nu știu cum... un lucru, înaintea căruia Petru stete uimit... Un cal stătea înaintea lui, decât care lumea n-a văzut mai frumos! Cu o șa plină de aur și pietre scumpe, cu niște frâne, la care să nu privești, că-ți pier lumina ochilor.

Frumos cal, frumoasă șa și frumoase frâne pentru Făt-Frumos.

– Sări voinice în spatele Murgului, strigă baba făcând cruce peste cal și călăreț; mai zise apoi o zicală de câteva cuvinte și intră în casă.